

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

לע"נ סנתי מ' סוסי אלל בת אלמו"ר רבי שלום האגר מסטראז'ניץ (י"ז באלול התשל"ט)

וְנִתְּנָוּ (קדמא ואזלא) איש כפר נפשו לידוד בפקד אתם ולא יהיה בהם נֶגֶף בפקד אתם: (יג) זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל... (שמות ל, יב - יג)

דורשי רשומות נתנו רמז לענין הכפרה של מחצית השקל במלה "מחצית".¹

המלה "מחצית", תחילתה וסופה האותיות "מת" הרחוקות זו מזו, אח"כ האותיות "חי" ובאמצע האות צ', הרומזת לצדקה. רמז לדברי המדרש² גדולה צדקה שמקרבת את החיים ומרחקת המיתה. כלומר הצ' - צדקה, מרחיקה את האותיות "מת". וכך "חצי" מפריד בין האותיות "מת". ע"כ.

ונרמז בטעמים: **וְנִתְּנָוּ** (קדמא ואזלא) איש כפר נפשו לידוד, ע"י נתינת המחצית, יתקיים הרמז שבתחילתה (קדמא) ובסופה (אזלא). ילך "מת", וישאר "חי".

שלום המאירי

וְנִתְּנָוּ (קדמא ואזלא) איש כפר נפשו לידוד (שמות ל, יב)

רבי לוי יצחק מאנזאן מאזיערנא מביא³ כמה פירושים בענין נתינת הצדקה: ונקדים בזה מאמר הגמ' (בבא בתרא עד עא) מרבה בר בר חנה שאמר לו ההוא טייעא תא ואחוי לך היכא דנשקי ארעא ורקיעא אהדדי, שקלתא לסילתאי אתנחתא בכוותא דרקיעא אדמצלינא בעיתיה ולא אשכחיתא אמינא ליה איכא גנבי הכא? אמר לי האי גלגלא דרקיעא הוא דהדר נטר עד למחר הכא ומשכחת לה עיי"ש... אמנם נלע"ד אשר בזה רמז לו ההוא טייעא שצריך האדם להיות לו אמונת צדיקים ולכתת רגליו לצדיקי האמת... ואמר לו הוא כי ירא אשר ע"י ההוצאות שלו והזמן יחסר לחמו עי"ז, וזהו שדומה לו שנעדר ממנו הסל של לחם שלו. והשיב לו כי יוחזר לו הגלגל וכו', כי על **וְנִתְּנָוּ** יש קדמא ואזלא, רצ"ל למפרע ג"כ ונתנו, אדרבה "מתן אדם ירחיב לו (משלי יח, טז)."⁴

¹ בספר עולת חודש, רבי סיני ספיר, ורשא תרז, דף כז עא, מביא רמז זה במלה 'מחצית' בשם רבי שמשון מאוסטרופולי. הרמז גם נמצא בספר טל אורות, רבי יהודה ליב מרגליות, פפד"א תקעא, דף צג עב. בספר פרדס יוסף השלם, רבי יוסף פאצאנווסקי, מהד' רבי יום טוב פרידמן, על שמות ל, יג כותב: "בספר ראשי בשמים [רבי ישעיה מושקאט אב"ד פראגא, ורשא תרלח, בסופו בליקוטים דף קי"ב ע"א ד"ה ויעמוד] כתב על פסוק בתהלים [ק"ו, ל - ל"א] ויעמוד פינחס ויפלל כו' ותחשב לו לצדקה, דאיתא במדרש רבה גדולה צדקה שמקרבת את החיים ומרחקת המיתה, ומחצית השקל הוא צדקה והצ' של מחצית מרומז על צדקה, חי מת וחי מקורב ומת מרוחק. ובפנחס כתיב [פנחס כ"ה, י"א] השיב את חמתי אותיות חי מת ומת מקורב וחי מרוחק, והוא השיב שיהיה חי מקורב ומת מרוחק כמו הכח של צדקה, וזהו שכתוב (תהלים ק"ו, ל"א) ותחשב לו לצדקה". ראה גם תפארת שלמה, רבי שלמה רבינוביץ מרדומסק, בפרשת כי תשא: "זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל וגו'. יבואר עפ"י מ"ש במ"א (לעיל פר' שקלים פ"ב כי תשא) על מ"ש (בתפילת שב"ק) טובים מאורו"ת שברא אלהינו ר"ת וס"ת אותיות מ"ת אך תיבת אור מפסיק ביניהם כי כן כח הצדיק להפריד בין האותיות האלו להפוך אותם לטובה. וגם בתיבת מחצית תיבת חצי מפסיק בתיבת מת כי המחצית השקל היה לכפרת בני' להצילם ממות לחיים. לכן גם עתה בזמן הגלות שאין לנו המצוה הזאת התקנה לזה נתינת הצדקה יותר מכדי יכולתו כמ"ש (שמות כא, לה) וחצו את כספו וגם את המת יחצון אם מנדבת לבו נותן צדקה אף בחצי עשרו אזי גם את המת יחצון להציל ממות נפשו ויזכה לחיים ארוכים".

² לא מצאתי. קרוב לזה יש בתנא דבי אליהו זוטא - פרק א: "גדולה צדקה שמצלת את האדם מדרך המיתה גדולה צדקה שמארכת ימיו ושנותיו של אדם".

³ בך יברך ישראל, רבי לוי יצחק מאנזאן מאזיערנא, (פרעמישלא תרס"ה) ירושלים תשסח.

⁴ בך יברך ישראל (פרעמישלא תרס"ה) ירושלים תשסח, עמ' נד.

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

ושמעתי מכ"ק אדמו"ר **אביר יעקב מסאדיגורא** זצקלה"ה שאמר, מי שהוא קרוב להצדיק הוא בחינת חי, ומי שהוא רחוק ממנו הוא בחינת מת. וזה **מחצית השקל**, אות צדיק הוא באמצע האותיות, הקרובים לו לפניו ולאחריו הוא 'חי', האותיות הרחוקות ממנו, לפניו ולאחריו, הוא 'מת' ודפח"ח עכ"ל.

וזוהו (ביצה טו עב) הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, שנאמר (תהלים צג, ד) אדיר במרום וגו'. רמז בזה בגשמיות וברוחניות, הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, א' דר, אלף הוא אלופו של עולם, 'דר' בגימטריא 'צדיק', כי לא ידמה בנפשו שיוצא ע"ז הוצאות תוצאות כסף, אדרבה מקבל אצל הצדיק עוד יותר השפעה, כי

אותיות **וְנִתְּנוּ יְשׁ קֶדְמָא וְאִזְלָא**, ונתנו גם למפרע ונתנו, **מה שיתנו להצדיק יתנו לו יותר במדה טובה מרובה**. וכן ג"כ ברוחניות שיתקיימו נכסיו דייקא, פירוש שמחיה הניצוצות הקדושות שהוריד אותם בחטאיו לשאול תחתיות, בסוד רגליה יורדות מות (משלי ה, ה), ע"י אמונת הצדיקים וחי בהם ישובו כולם לבחי' "חי", וזהו הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן א' דר, גימטריא צדיק ובחרת בחיים⁵.

רבי חנוך העניך טשרנאטשפקי מבאר שנרמז שיש לתת **בשמחה**: ונתנו - נקרא ישר והפוך. אם אתם הולכים בתמימות לקיים "ונתנו", **בשירה וזמרה**, כאשר הורה לנו תנועת **הנגינה**, "קדמא ואזלא", ואז יוסיף ד' לכם אלף פעמים ככה, ואם נתת לעני ולכהן מנת חלקם - ואז האיש "אשר יתן לכהן לו יהיה-ממון הרבה (במדבר ה, י וברש"י)".

רבי אברהם שמואל אלתר לאם מבאר⁶ שהטעמים רומזים שהצדקה **מקדימה והולכת** לפני האדם וממליצה עליו בבית דין של מעלה, והמלה **וְנִתְּנוּ** נקראת ישר והפוך, לומר שבעת פרידה מהעולם יוכל לתת מחצית השקל, כלומר **מחצית** מהונו, יותר מחומש, לקרן קיימת. לכן הטעמים קדמא ואזלא, **שקודם שהולך לבית עולמו יוכל לתת כמה שרוצה**, וזה פֶּרַךְ נִפְשׁוֹ לִידוּד.

רבי שרגא פייש פאללאק מבאר⁷ שנרמז להקדים לתת לעני, ושצדקה מקדימה את האדם בלכתו לעולם האמת: הנגינה על מלת **וְנִתְּנוּ קדמא ואזלא**, להורות שהנותנים **יקדימו וילכו** לבתי עניים ולא ימתינו שהעניים ידפקו על פתחיהם, כי הנתינה בעצמה לא נחשבה למעלה יתירה כמו שאמר דוד המלך ע"ה (דברי הימים א כט, יד) "כי מִמֶּנִּי הָפַל וּמִיָּדְךָ נִתְּנוּ יָדְךָ נִתְּנוּ לָךְ", רק באופן הנתינה יתר מרעהו צדיק שהוא מקדים ואזל בתר עניא. וכחז"ל במס שבת דף ק"ד גמול דלים, מ"ט פשוטה רגלה של גימל לגבי דלת, שכן דרכו של גומל חסדים לרוץ אחר דלים. ועוד י"ל על תיבת **וְנִתְּנוּ קדמא ואזלא**, כלומר הצדקה **קדמא ואזלא** לפנות לאדם הדרך העולה בית אל על-דרך (ישעיה נח, ח) "וְהָלַךְ לִפְנֵיךָ צִדְקָה כְּבוֹד יְדוּד יֶאֱסֹפֶךָ", עיי"ש ילקוט שמעוני משל לג' אוהבים⁸.

⁵ שם עמ' פד. ראה גם **אורח לחיים**, רבי אברהם חיים מזלוטשוב, ירושלים תש"ך, עמ' קצה, שכתב שיקדים ויתן צדקה לתלמיד חכם לפני שהת"ח יבקש עליו רחמים, וע"י הצדקה ומעשה הת"ח לא יהיה בהם נגף בפקוד אותם, כלומר בהתחלת חסרונם, רק יתמלא חסרונם וירפא כאבם.

⁶ **אשל אברהם**, רבי אברהם שמואל אלתר לאם, מונקטש תרע דף קיד עב.

⁷ **תשב"י על פרשיות התורה**, רבי שרגא פייש פאללאק רב בקהילת וואיטצען, ואץ תרפ"ז.

⁸ **ילקוט שמעוני** ישעיהו - פרק נח - רמז תצד: "שלשה אוהבים יש לו לאדם בניו ובניו ביתו וממונו ומעשיו הטובים, בשעת פטירתו מכניס בניו ובניו ביתו ואומר בבקשה מכם הצילוני מדין המות הרע הזה והם משיבים לו ואומרים אין שלטון ביום המות לא כך כתיב אח לא פדה יפדה איש, והוא מכניס ממנו ואומר הצילוני והוא משיב לו לא יועיל הון ביום עברה, והוא מכניס מעשיו הטובים ואומר להם הצילוני והם אומרים לו עד שלא תבא הרי אנו מקדימין לך שנאמר והלך לפניך צדקך, וכתוב וצדקה תציל ממות".